

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА
ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК

НАШ ЈЕЗИК

НОВА СЕРИЈА

Књ. VIII св. 3—4

БЕОГРАД 1956

САДРЖАЈ

	Страна
1. <i>А. Белић</i> : Наш правопис у новој обради	65
2. <i>М. Стевановић</i> : Измене у правопису српскохрватског језика	71
3. <i>А. Белић</i> : Значај новог правописа	86
4. <i>И. Грицаић</i> : О неким особинама фугура II (фугура егзактног)	89
5. <i>Ј. Радусовић</i> : Аугментативно-пејоративно значење неких именица	106
6. Језичке поуке	114

УРЕЂУЈЕ ОДБОР

Секретар Уређивачког одбора — Бранислав Милановић

Научно дело

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА САН

БЕОГРАД

1936

Слог: „Научног дела“, Београд, Вука Караџића 5.
Штампа и повез Графичког предузећа „Академија“, Београд, Космајска 28.

ЗНАЧАЈ НОВОГ ПРАВОПИСА

(Предавање на радију 12. I 1957)

Већ се доста говорило о новом правопису: о његовој упрошћености и у исто време његовој научности. По тој страни он се налази у сфери досадашњих наших правописа. Мора се и нарочито истаћи да је и наш досадашњи правопис био саграђен на научној бази и да је, у том правцу, у својим захтевима ишао каткада и сувише далеко. Али је његова главна мана неуједначеност ако узмемо целину наших народа која се тим правописом служила. Те неуједначености има баш у оним стварима које се стално јављају у писању, као велика и мала писмена, растављено и састављено писање речи, интерпункција, поред и других ситнијих разлика.

Не треба никад заборавити да је наш правопис заснован на Вуковој ортографској реформи, коју је он први пут објавио у своме Српском рјечнику 1818 г. Он је тада сматрао да је тиме наш правопис у потпуности одређен и да се све остало само по себи разуме или да није тако значајно да о њему треба писати и нарочите прописе. Можда, узето по суштини, то и није много важно, али по значају који то има данас — није тешко видети његов велики домаћај.

За сто и четрдесет година од оснивања Вукове реформе ишло се у том правцу различним путевима и створило се, и поред главне Вукове правописне основе, која је најзад примљена на свим странама, — прилично шаренило. Покушај да се оно уклони, за последњих тридесетак година, макар прво у школи, није успео јер није било, како се сматрало, довољно слободног договора, слободног решавања о тако општој ствари. Прошле године, пред сам њен крај, и то је завршено, и причекаће се још једно време да се саслушају мишљења и савети научних, просветних и друштвених јавних организација. Надамо се да и то време неће

дуго потрајати, и тако ћемо имати завршен један општена-родни посао.

Његов значај је врло велики, много већи него што су били напори да се до његова заједничког решења дође. Када се буде имало на уму да је култура свих наших народа једно, а да је она била исцепкана на поједине области за које су вредели посебни правописни прописи, јасно је да је узајамно утицање сметало писмености не само у круговима почетника, у школи, писцима у новинама, већ и свугде где се нешто објављивало. Сваком књигом и сваким листом који је ма с које стране долазио, — то се наново потстицало. Тешко је било замислити да ће се увек памтити онај свој „коэффицијент“ и у свакој прилици примењивати. Све је то уносило пометњу и неки несклад у нашу књигу која је примила била ону сјајну заједничку ортографску систему коју нам је завештао велики Вук. Било је јасно да се томе мора стати на пут, што се више писало и читало и што се више увиђало да та неслагања не потичу од природе језика, него од невеште или незграпне организације нашег правописа. Наравно, није се могло ни помишљати на то да се једна књига писана у Загребу може непосредно претурити у књигу објављену у Београду и обрнуто. О томе је некада Вук сањао, па ето то се до данас није остварило. Овим споразумним правописом — томе смо се приближили. Коректори штампарија биће у стању да поменуто преобраћање изврше у потпуности.

Када се овај правопис прими, моћи ћемо сматрати да смо добили једну заједничку правописну територију; а то значи до извесне мере и јединствену књижевну територију. Писци, пишући на једном крају земље, моћи ће с правом рачунати на много већи читалачки круг него досада, не зазирући од прописа друге правописне области. Истина, остаће и даље латиница и ћирилица, јужно и источно наречје као разлика међу начином писања књига. Али ми сматрамо да су то много мање сметње данас него што су биле некада. Ослободилачка борба и наше социјалистичко уређење знатно су утицали, бар на источној страни, да се поред ћирилице одомаћи и латиница, а још од Вука јужни је изговор био и на источној страни подједнако примљен као и источни. Ако би било где разлике у том правцу у нашој земљи, данашњица императивно тражи да се она искорени познатим

средствима која ће корисно послужити за проширење културног видика тамо где она буду употребљена.

Ето, у најкраћим потезима, значаја споразумног правописа који је израђен прошле године. Он је свакако велики. Али то није још све. Правописно уједначење не значи још културно уједињење у потпуности. То је само увод у потпуно књижевно уједињење. Иако је књижевно и замашније и сложеније неголи правописно уједначење, све већом и дубљом културом оно се природно постиже. Мислим да нећу погрешити ако речем да се његови знаци опажају на различним местима наше културне просторије. По себи се разуме да ће заједнички правопис само помоћи његовом даљем логичком развоју. То ће бити и највећи и најлепши резултат посла који је пред ову Нову годину завршен од Комисије за уједначење српскохрватског правописа, потстакнуте од Српске матице у Новом Саду и Хрватске матице у Загребу.

А. Б.